

BROMÖLLA KOMMUN
kommunstyrelsen@bromolla.se

2023-06-30

1 (21)

Dnr- SI 2023:126

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Näsums skola i Bromölla kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Näsums skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Näsums skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla och leda ett strategiskt arbete för att främja jämställdhet i undervisningen i syfte att försäkra sig om att alla elever oavsett könstillhörighet ges samma förutsättningar att lära och utvecklas

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver utveckla undervisningen så att den innehåller varierade metoder för att regelbundet planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i hög utsträckning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **2 februari 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post till; skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se, eller per post till; Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2023:123) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Näsums skola leder och styr i flera delar skolans utveckling.

Granskningen visar rektorn skaffar sig en god kännedom om nuläget på skolan genom att följa upp och analysera kunskapsresultaten, värdegrundsarbetet och undervisningens genomförande. Granskningen visar också att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet genom att ge lärarna goda förutsättningar att samverka och ha ett gemensamt lärande som ger avtryck i undervisningen. Granskningen visar vidare att rektorn följer upp olika typer av resultat utifrån grupperna flickor och pojkar, men att rektorn inte leder och styr ett strategiskt arbete för att främja jämställdhet i undervisningen.

Uppföljning och analys

Granskningen visar rektorn skaffar sig en god kännedom om nuläget på skolan genom att följa upp och analysera kunskapsresultaten, värdegrundsarbetet och undervisningens genomförande. Av inkommen dokumentation och av intervjuer med rektorn, elevhälsoteamet (EHT), lärare och elever framgår att rektorn inhämtar en bred nulägesbild från flera olika källor och gör en analys av skolans verksamhet för att identifiera eventuella utvecklingsbehov. Bland annat följer rektorn upp elevernas måluppfyllelse, samt omdömen och betyg, i alla ämnen och för olika elevgrupper, vid mittermidsavstämningar och vid läsårsslut för att analysera kunskapsresultaten. I sin analys jämför rektorn bland annat kunskapsresultaten för olika årskurser, utifrån kön och över tid. Rektorn följer också upp och skaffar sig kännedom om värdegrundsarbetet och undervisningens genomförande genom klassrumsobservationer, analys av enkätresultat och kränkingsanmälningar, samt via kontinuerlig uppföljning med den pedagogiska personalen om val av läromedel, resultatavstämningar och diskussioner vid skolutvecklingsdagar. Många av dessa underlag presenteras och återkopplas till skolpersonalen, antingen individuellt eller i

grupp, då rektorn presenterar sin analys och ger motivering till prioriterade utvecklingsområden.

Vidare visar granskningen att rektorns uppföljning och analys ligger till grund för vissa förbättringsåtgärder. Av inkommen dokumentation samt intervjuer med rektorn och lärare framgår att skolan har två prioriterade utvecklingsområden. Dessa utvecklingsområden är digitalisering i undervisningen för både elever och lärare (*future digital learning*, FDL) och ett arbete med elevkonferenser som innebär ett förstärkt samarbete mellan elevhälsan och vårdnadshavare. Vid intervju med rektorn framkommer att dessa områden prioriteras efter rektorns uppföljning och analys utifrån vad som nämns i ovanstående stycke. Gällande utvecklingsområdet digitalisering har rektorn i sin uppföljning av undervisningen sett behov av och tagit del av lärares synpunkter om att elever och lärare saknat digitala läromedel och digitala arbetssätt. Skolan har tagit fram en plan för utveckling i digital kompetens som framtida undervisning kommer att innehålla. Arbetet leds av processledare, som också är pedagoger på skolenheten, och rektorn följer upp arbetet via processledarna. Lärarna tar del av litteratur på området och både lärare och elever får praktiskt prova digitala verktyg i undervisningen. Utvecklingsområdet gällande elevkonferenser grundar sig i att rektorn fann att elever och vårdnadshavare hade svårt att få stöd och hjälp från andra instanser i samhället. Skolan inledde därmed ett ökat samarbete med elevhälsan och vårdnadshavare för att stödja elevernas situation. En särskild mall för att kartlägga elevernas behov har tagits fram och skolan har även hjälpt vårdnadshavare i kontakter med vården. Lärare berättar i intervjuer att de har kännedom om och finner de prioriterade utvecklingsområdena relevanta.

Ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet genom att ge lärarna goda förutsättningar att samverka och ha ett gemensamt lärande som ger avtryck i undervisningen. Av inkommen dokumentation och av intervjuer med rektorn och lärare framgår att lärarna ges förutsättningar för samverkan och för kollegialt lärande i utvecklingen av undervisningen. Varje vecka har lärarna schemalagd mötestid för skolutvecklingsfrågor, löpande verksamhetsfrågor samt kontakt med EHT. Under dessa tillfällen kan lärarna träffas i olika gruppkonstellationer och rektorn styr innehållet i forumen och de gruppkonstellationer som finns. Lärarna har också kortare avstämningsmöten två gånger varje vecka samt deltar i särskilda utvecklingsdagar. Lärarna beskriver också skolans tvålärarsystem som en god grund för det kollegiala lärandet. De berättar vidare att de arbetar tillsammans med skolans utvecklingsområde om digitalisering i undervisningen, samt att de tar del av arbetssättet kooperativt lärande efter att några kollegor gått en utbildning i detta. I

arbetslagen arbetar för närvarande lärarna gemensamt med den nya läroplanen och upplägg av kursplanerna. Av rektorsintervju framgår att rektorn följer upp att lärarnas kollegiala lärande ger avtryck i undervisningen genom klassrumsobservationer, individuella samtal med lärarna och i de samtal som EHT för med lärarna kring undervisningen. På så vis har rektorn följt upp att arbetet med skolans identifierade utvecklingsområden fortskrider. Det framgår vidare av intervjuer med rektorn och lärare att grunden i rektorns resursfördelning är att se till att varje klass har minst en klasslärare med behörighet utifrån organiseringen i tvålärarsystem. Tvålärarsystemet ger även möjlighet till stöd för obehöriga eller nya lärare på skolan, och rektorn berättar att en ny eller obehörig lärare alltid paras ihop med en mer erfaren och behörig lärare för att introduceras till arbetet på skolan.

Jämställdhetsarbetet

Granskningen visar att rektorn följer upp olika typer av resultat utifrån grupperna flickor och pojkar. Av intervjuer med rektorn och lärare, samt av inkommen dokumentation, framgår att rektorn följer upp kunskapsresultaten utifrån parametern kön för att identifiera eventuella skillnader mellan grupperna flickor och pojkar. Rektorn exemplifierar också i intervju att andra typer av resultat och sammanställningar, såsom olika enkätresultat och kränkingsanmälningar, följs upp utifrån ett könsperspektiv för att analysera flickors och pojkars förutsättningar. Rektorn och lärare berättar vidare att det i nuläget inte finns resultat som indikerar skillnader mellan grupperna flickor och pojkar i hur de upplever att de bemöts och bedöms i undervisningen och i skolan, vilket föranlett att skolan inte arbetar med några insatser avseende jämställdhet. Rektorn säger dock att det finns vissa skillnader i målpuppfyllelsen mellan grupperna flickor och pojkar, även om rektorn säger sig finna förklaringar till dessa skillnader på individnivå.

Granskningen visar samtidigt att rektorn inte leder och styr ett strategiskt arbete för att främja jämställdhet i undervisningen. Av intervjuer med lärare framgår att det inte är tydligt hur skolan arbetar strategiskt med jämställdhet i undervisningen. Rektorn och lärare berättar visserligen att de arbetar för att alla elever ska ges samma förutsättningar att lyckas i sitt skolarbete oavsett könstillhörighet och exemplifierar med att det finns diskussioner om talutrymmet mellan flickor och pojkar i undervisningen. Rektorn nämner också att kommunens centralt anställda lektor följer upp undervisningens genomförande utifrån ett könsperspektiv. Däremot säger rektorn att jämställdhetsfrågor i undervisningen inte följs upp i samma utsträckning som värdegrundsarbetet. Det framgår vidare av lärarintervjuer att lärarna har olika förhållningsätt till hur de ska arbeta med jämställdhet i undervisningen och att det inte är tydligt för alla lärare hur de ska göra detta. Lärarintervjuer ger dessutom olika bilder

av vilka könsmönster som uppmärksammas i undervisningen. Någon lärare menar att de ser elever som individer och inte behandlar dem olika beroende på om de är pojkar och flickor, medan några andra lärare menar att det finns skillnader mellan flickors och pojkars talutrymme i undervisningen och att det uppstår skillnader mellan flickor och pojkar ju äldre de blir, något som ger avtryck i olika ämnen såsom ämnena musik och idrott och hälsa. Lärarna säger också att de inte känner till hur rektorn leder och styr för att jämställdhetsarbetet ska genomsyra undervisningen. Även av elevintervjuer framgår en delad bild av skolans arbete med jämställdhet då några elever tycker att flickor och pojkar behandlas lika på skolan och i undervisningen, medan några elever tycker att de behandlas olika beroende på om de är flicka eller pojke. De flesta elever menar att de någon gång i undervisningen diskuterat jämställdhet och att flickor och pojkar har lika rättigheter, men det är inte alla elever som känner igen detta.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver utveckla och leda ett strategiskt arbete för att främja jämställdhet i undervisningen i syfte att försäkra sig om att alla elever oavsett könstillhörighet ges samma förutsättningar att lära och utvecklas

Skolinspektionens granskning visar att rektorn visserligen följer upp kunskapsresultat, kränkingsanmälningar samt andra enkätresultat utifrån ett jämställdhetsperspektiv för grupperna flickor och pojkar, men att rektorn i nuläget ger begränsad ledning i hur skolpersonalen ska arbeta med skolans jämställdhetsuppdrag. Utan rektorns ledning av ett sådant arbete finns en risk att begränsande könsmönster förbises och att elever inte ges samma förutsättningar att lära och utvecklas oavsett könstillhörighet.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹ Rektorn har ett särskilt ansvar för att utbildningen och undervisningen präglas av ett

¹ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

jämställdhetsperspektiv och organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn utvecklar och leder ett strategiskt jämställdhetsarbete för att försäkra sig om att alla elever oavsett könstillhörighet ges samma förutsättningar att lära och utvecklas. För att få en nulägesbild av jämställdhetsarbetet i undervisningen kan rektorn i samarbete med personalen exempelvis kartlägga vilket riktat arbete med jämställdhet olika lärare genomför i nuläget och på vilket sätt jämställdhet kommer till uttryck i klassrummen, exempelvis gällande bemötande och förväntningar. Utifrån detta behöver skolan utforma strategier som följs upp och omprövas för att på ett effektivt sätt motverka traditionella könsmonster, exempelvis i form av gemensamma förhållningssätt till hur jämställdhet tas upp i undervisningen och på vilket sätt lärarna arbetar för att uppmärksamma och utjämna skillnader mellan flickors och pojkars kunskapsinhämtning i undervisningen. Rektorn behöver försäkra sig om att varje lärare och all personal på skolan verkar för att jämställdhetsperspektivet genomsyrar skolans undervisning och arbete. En del i det kan handla om att arbeta kollegialt för att synliggöra egna normer kopplade till kön och öka personalens kunskap om jämställdhet.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Granskningen visar att undervisningen ofta innehåller variation i arbetssätt och arbetsuppgifter och att undervisningen till stor del är strukturerad, samt att eleverna ges ett aktivt lärarstöd i undervisningen. Granskningen visar också att eleverna i flera avseenden möter inslag i undervisningen som stärker deras självförtroende och

² Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 2.8 Rektorns ansvar.

motivation och att lärarna huvudsakligen anpassar innehåll och arbetssätt utifrån aktuell elevgrupp. Granskningen visar även att eleverna på flera vis får reflektera över sitt eget lärande och att eleverna till viss del får vara med i att planera och utvärdera undervisningen, men att elevernas inflytande skiljer sig åt mellan ämnen.

Målfokus, variation och aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen ofta innehåller en variation i arbetssätt och arbetsuppgifter. Av lektionsobservationer och av intervjuer med samtliga intervjugrupper framgår exempel på variation av arbetssätt och arbetsuppgifter i undervisningen. Eleverna får exempelvis arbeta enskilt, i par och i större grupper eller i helklass. Eleverna får också lyssna på gemensamma genomgångar, arbeta med läroböcker, delta i diskussioner, se på film och delta i praktiska aktiviteter med lek och rörelse, exempelvis att spela teater. Lärarna berättar att de arbetar med olika typer av arbetsmoment för eleverna i undervisningen för att stimulera eleverna utifrån olika lärstilar efter deras behov, men nämner samtidigt att det behöver finnas en grundläggande struktur i undervisningen som eleverna känner igen. Rektorn och EHT har också kännedom om undervisningens variation utifrån klassrumsobservationer. Det framgår samtidigt av intervjuerna att variationen i undervisningen till viss del är beroende av elevernas ålder och ämnets karaktär. Rektorn, samt lärare och elever för de högre årskurserna, berättar att variationen i undervisningen är olika mellan ämnena beroende på vad eleverna arbetar med och att eleverna uppfattar vissa ämnen som mer enformiga än andra. Rektorn berättar vidare att för eleverna i de högre årskurserna så förekommer inte alltid variation vid varje lektionstillfälle, men variation förekommer i undervisningen sett till elevens hela skoldag. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att flera lektioner har variation till arbetsuppgifter och arbetssätt och de olika delarna är tidsmässigt balanserade. Det finns dock exempel på enstaka lektioner som är mindre variationsrika, bland annat genomförs en och samma aktivitet under en hel lektion utan omväxling i utförande.

Granskningen visar även att undervisningen till stor del är strukturerad. Av flertalet lektioner som Skolinspektionen har observerat framgår lektionens struktur med inledning, genomförande samt avslut på klassrummets tavla. Lektionernas arbetsuppgifter med mål och syfte presenteras tydligt och vissa lärare knyter an till en tidigare lektion som eleverna deltagit i. Det finns dock exempel på lektioner som genomförs utan att syftet tydliggjorts för eleverna. Av intervjuer med lärare och EHT framgår olika exempel på hur lektionens syfte och mål tydliggörs för eleverna. Någon lärare presenterar mål och syfte skriftligt på tavlan samt gör kopplingar till läroplanen, medan en annan lärare går igenom sådant muntligt. Lärarna berättar vidare att mål och syfte inte alltid presenteras för eleverna vid varje uppstart av arbetsområden,

utan att de först arbetar med en intresseväckande inledning för eleverna för att skapa engagemang. Därefter återkommer lärarna under undervisningens gång om mål och syfte, och sätter lektionen i ett sammanhang. Lärarna ger även exempel på att mål och syfte presenteras för den enskilde eleven utifrån dennes behov och att vissa elever är mer självgående, medan andra elever behöver uppmärksammas mer och få stöd gällande syftet med lektionen. EHT ger exempel på att detta är beroende av elevens ålder, där lärandemålet tydligare presenteras för eleverna i de lägre årskurserna, än för eleverna i de högre årskurserna. Lärarna menar dock att syfte och mål presenteras i samma utsträckning oavsett elevens ålder, även om det inte finns en gemensam överenskommelse om att konsekvent gå igenom kunskapsmålen med eleverna. Eleverna ger i intervju generella exempel på varför de ska utveckla vissa förmågor, som att det är bra att kunna matematik när man handlar i butik, eller att andra språk är bra att kunna om man besöker andra länder.

Granskningen visar också att eleverna ges ett aktivt lärarstöd i undervisningen. Av lektionsobservationer och av samtliga intervjuer framgår att lärarna under lektionernas gång, beroende på aktivitet i undervisningen, rör sig runt bland eleverna för att se till att eleverna kommer igång och förstår arbetsuppgifterna. Lärarna uppmärksammar både elever som räcker upp handen och de elever som inte räcker upp handen, samt ger fler exempel och förklarar uppgifter mer ingående för de elever som behöver detta. Både lärare och EHT hänvisar till att skolans arbete med tvålärarsystem ger lärarna ökade möjligheter att uppmärksamma alla elever i undervisningen. Lärare och EHT berättar vidare att lärarna har kännedom om de elever som sedan tidigare behöver mer stöd med att komma igång med arbetsuppgifterna. Rektorn och lärare berättar också att instruktioner för lektionens arbetsuppgifter framgår för eleverna på klassrummets tavla eller i de digitala hjälpmedel som finns tillhanda.

Stimulans och utmaningar

Granskningen visar att eleverna i flera avseenden möter inslag i undervisningen som stärker deras självförtroende och motivation. Av intervjuer med rektorn, EHT och lärare framgår att eleverna i undervisningen möter höga förväntningar i form av formativ bedömning och positiva kommentarer. Lärarna berättar att de aldrig samtalar sinsemellan om att eleverna inte kan lyckas och att de diskuterar sina förväntningar individuellt med varje elev utifrån dennes kunskapsutveckling vid utvecklingssamtal. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer finns goda exempel på att lärarna med engagemang och inlevelse levandegör arbetsuppgifter för eleverna för att bibehålla deras motivation, bland annat berättas en historia med flera olika händelseförlopp för att tydliggöra hur en berättelse kan byggas upp. Både rektorn och EHT berättar att de

vid sina klassrumsobservationer sett exempel på att lärarna ger respons och bekräftar eleverna i deras lärande. Eleverna beskriver också i intervjuer att lärarna använder sig av positiva och uppmuntrande ord för att sporra deras självförtroende och bibehålla deras motivation för arbetsuppgifterna.

Granskningen visar också att lärarna huvudsakligen anpassar innehåll och arbetssätt utifrån aktuell elevgrupp. I lärarintervjuer framkommer några olika exempel på hur innehåll och arbetssätt anpassas för eleverna utifrån deras kunskapsutveckling. Någon lärare ger exempel på att denne tar fram nivåanpassade arbetsstationer för eleverna, vilket då skapar utrymme för att ge elever i behov av mer stöd mer uppmärksamhet, medan andra elever ges möjlighet till fördjupning. En annan lärare nämner att lärarna har nära kontakt med elever och vårdnadshavare för att förstå elevens behov. Av elevintervjuer framgår att arbetsuppgifterna ibland är enkla och ibland är svårare. Om uppgifterna är enkla kan eleverna få fler uppgifter att arbeta med, varav dessa kan vara fler uppgifter av samma sort eller mer utmanande uppgifter, enligt eleverna. Lärare och elever ger också exempel på att vissa elever arbetar med matematikbok ämnad för en högre årskurs, för att ge nivåanpassade uppgifter till elever som behöver extra utmaningar, och eleverna tillägger att de kan få utmaningar om de presterat väl i arbetet med de ordinarie uppgifterna. Rektorn berättar att lärarna försöker arbeta med uppgifter som kan anpassas för alla elever och där eleverna får arbeta vidare utifrån sin nivå, men rektorn tillägger att undervisningen kan utvecklas vidare för att ge än bättre anpassning av innehåll och arbetssätt i undervisningen.

Elevernas delaktighet i undervisningen och sitt eget lärande

Granskningen visar att eleverna på flera vis får reflektera kring öppna frågor samt över sitt eget lärande och olika lärstrategier. Av intervju med rektorn, EHT och lärare framgår att eleverna på olika vis och vid olika tillfällen får reflektera utan ett givet svar och över sitt eget lärande. Bland annat beskriver EHT och lärare att eleverna får arbeta med öppna frågor, argumentera för sina svar samt att eleverna får lära sig att ta hjälp av och rätta varandra och på så vis lär sig att reflektera över sitt eget lärande. Rektorn och lärare tar också upp utvecklingssamtalen som ytterligare ett tillfälle där eleverna får reflektera över sitt eget lärande och kunskapsinhämtning. Rektorn kommenterar att elevernas reflektion över sitt eget lärande är beroende av elevernas ålder och ämnenas karaktär. Av elevintervjuer framgår flera exempel på möjligheter till reflektion i undervisningen. Några elever ger exempel på att lärarna ställer öppna eller vidare frågor till dem, och att lärarna ber om ytterligare exempel eller att eleverna uppmanas förklara hur de tänkte när de har avgett ett svar. En elev berättar exempelvis att eleverna kan få frågor av läraren om en bild som visas upp och att

eleverna då svarar olika för att de ser och tänker olika saker om bilden. Däremot säger någon elev att de i undervisningen inte brukar prata om vad de lärt sig.

Granskningen visar att eleverna till viss del får vara med i att planera och utvärdera undervisningen, men att elevernas delaktighet i planering och utvärdering skiljer sig åt mellan ämnen. Av samtliga intervjuer framgår att eleverna till viss del bjuds in till planering och utvärdering av undervisningens genomförande. Lärarna ger exempel på att eleverna i början av ett nytt arbetsområde får presentera vad de redan vet, vad de önskar lära sig mer av och hur de önskar lära sig detta. Ett sådant exempel tar Skolinspektionen också del av vid en lektionsobservation. Lärarna berättar också att de i undervisningen använder sig av så kallade exit-tickets eller frågar eleverna vad som fungerat bra och mindre bra på lektionen. Det finns dock olika åsikter hos eleverna om huruvida deras synpunkter och önskemål sedan används av lärarna i planeringen av undervisningen eller inte. Eleverna berättar att de har fått uppgifter för lärarna vad de tycker om lektionerna för några ämnen, men att de sällan får vara med och planera lektioner. Lärarna berättar också att elevernas delaktighet i planering och utvärdering av undervisningen skiljer sig åt mellan ämnena. Någon lärare berättar att det är svårt att göra eleverna delaktiga i undervisningen eftersom lärarna behöver försäkra sig om att det centrala innehållet i undervisningen genomförs i enlighet med kursplanerna. Rektorn och EHT ger också uttryck för att eleverna inte alltid upplever att de har inflytande trots att lärare tillmötesgår deras önskemål. Rektorn uttrycker att det förekommer flera utvärderingar i undervisningen, men att dessa främst tar sikte på vad eleverna lärt sig snarare än vad och hur eleverna önskar lära sig. Rektorn berättar också att skolan kan bli bättre på att göra fler direkta utvärderingar av undervisningen med eleverna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver utveckla undervisningen så att den innehåller varierade metoder för att regelbundet planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna.

Granskningen visar att eleverna till viss del är med i att utvärdera och planera undervisningen, men att detta inte sker med regelbundenhet i alla ämnen. Därmed finns en risk att eleverna inte ges reellt inflytande på undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll.

Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska elever ges inflytande över utbildningen och fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Lärare ska,

enligt läroplanen för grundskolan, tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen. Vidare ska undervisningen bedrivas i demokratiska arbetsformer, förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet samt utveckla deras förmåga att ta personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad.³

Skolinspektionen rekommenderar därför att undervisningen utvecklas så att eleverna ges möjlighet till att vara delaktiga i planering och utvärdering av undervisningen för alla ämnen. Skolinspektionens erfarenheter är att elever ibland upplever att de inte fått inflytande över undervisningen, trots att lärare och rektorer uppger att eleverna har det. Lärare som utformar undervisningen så att eleverna ges möjlighet att ha ett reellt inflytande involverar eleverna i undervisningens alla olika delar.⁴ Även om undervisningen ska styras av kursplanernas syfte och centrala innehåll så finns det utrymme för elevernas inflytande. När det gäller planeringen av undervisningen finns exempelvis utrymme för lärare och elever att tillsammans resonera kring vad det centrala innehållet i detalj ska fokusera på i respektive ämne. Vilka arbetsformer som lämpar sig bäst för att utveckla dessa kunskaper och hur de ska redovisas är också viktiga aspekter att låta eleverna resonera kring. Vidare bör lärare kontinuerligt inhämta elevernas synpunkter på undervisningen med avseende på innehåll, arbetsformer och arbetssätt. Detta är viktigt för att läraren ska få underlag för vidare planering och utveckling av undervisningen.

³ Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

⁴ Skolinspektionen (2018). *Att skapa förutsättningar för delaktighet i undervisningen*, s. 41f

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Granskningen visar att det finns ett samlat arbete för att skapa studiero som inkluderar både elever och skolpersonal. Granskningen visar också att det finns ett förebyggande och främjande arbete för trygghet på skolan och att elevernas upplevelse av trygghet regelbundet följs upp på flera vis.

Studiero och lugn miljö

Granskningen visar att det finns ett gott samlat arbete för att skapa studiero som inkluderar både elever och skolpersonal. Av samtliga intervjuer framgår att skolan har gemensamma förhållningssätt och strategier för att skapa studiero. Samtliga intervjugrupper berättar att gemensamma klassrums- och ordningsregler tas fram av rektorn och eleverna. Eleverna är delaktiga i och medvetandegörs om arbetet med studiero då eleverna i arbetet med reglerna får formulera förväntningar på sig själva och varandra i syfte att upprätthålla studiero. Varje klass tar fram sina klassrumsregler och i elevrådet arbetar rektorn tillsammans med elevrepresentanter med att ta fram ordningsregler för hela skolan. Exempel på regler är att inte skrika, räcka upp handen när en elev har en fråga och att ingen elev ska lämnas utanför vid grupparbeten och på raster. Reglerna sätts upp i klassrummen för både lärare och elever att hänvisa till. Eleverna uppger i intervju att studieron oftast är god, men att det finns enskilda elever som vid vissa tillfällen tramsar eller ställer till med studieoro. Eleverna beskriver då att lärarna kan hyssja elever som ger upphov till stök eller ge dem en varning. Vidare berättar samtliga intervjugrupper att skolans organisering med tvålärarsystem ger goda möjligheter till undervisning i halvklass och i mindre grupper, vilket bidrar till en lugn studiemiljö. Lärarna arbetar aktivt med att sprida ut eleverna i olika grupperum eller på arbetsplatser i korridoren vid grupp- och pararbeten, och både lärare och elever berättar att lärarna använder sig av detta som en medveten strategi för att upprätthålla studiero. Rektorn, EHT och lärare berättar också att skolans arbete med tydlig struktur och variation i undervisningen, samt skolans grundläggande trygghetsarbete, bidrar till den goda studieron. I undervisningen finns det även tillgång

till en mängd olika hjälpmedel såsom hörlurar, skärmar och olika typer av sittkuddar för att anpassa undervisning och skapa studiero för alla elever, enligt rektorn, EHT och lärare. Slutligen berättar rektorn att skolan har goda resultat avseende studiero från skolans egen trygghets- och trivselenkät, och rektorn samt EHT säger att de har sett studiero ute i klasserna när de observerat undervisningen. Av Skolenkäten 2022 framgår att elever i årskurs 5 på Näsums skola skattar studieron högt då deras indexvärde är högre än indexvärdet för samtliga medverkande skolenheter, och av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår också att det råder studiero och en lugn miljö i undervisningen i relation till lektionernas aktivitet.

Arbetet med trygghet

Granskningen visar att det finns ett förebyggande och främjande arbete för trygghet på skolan och att elevernas upplevelse av trygghet regelbundet följs upp på flera vis. Av intervjuer med rektorn, EHT och lärare framgår att skolan regelbundet genomför kartläggningar och analyser av elevernas upplevelse av trygghet på skolan, vilka ligger till grund för det fortsatta arbetet med trygghet. Bland annat genomförs med eleverna skolans årliga trivsel- och trygghetsenkät som visar på goda resultat. Resultaten av trivsel- och trygghetsenkäterna redovisas av rektorn för skolpersonalen vid arbetsplatsträffar (APT). Vidare genomför EHT hälsosamtal med eleverna där frågor om elevernas upplevda trygghet avseende både personer och platser tas upp och rektorn får även till sig elevernas bild av tryggheten på skolan via elevrådet tre gånger per termin då rektorn deltar på elevrådsmöten. Rektorn följer också upp kränkingsanmälningar för att observera om eventuella mönster uppstår, exempelvis kränkningar på särskilda platser på skolan. Vidare genomför rektorn, vaktmästare och elevrådet trygghetsvandringar för att identifiera eventuella otrygga platser på skolgårdsområdet. Utifrån enkäter och trygghetsvandringar har framkommit att det finns delar av skolgården som uppfattas som mer otrygg av eleverna, då denna del ligger bakom en av skolans byggnader och inte är lika tillgänglig för personalen att ha uppsikt över. Eleverna har bland annat efterfrågat bättre belysning på fasaden på en av skolans husbyggnader då det annars upplevdes som mörkt och otryggt under vintertid. För att åtgärda detta har skolan nu satt upp extra belysning. Rektorn, EHT och lärare berättar också att en del i det förebyggande arbetet för trygghet är att personalen aktivt sett till att bemanna med flera vuxna som är ute på skolgården under elevernas raster i form av rastvärdskap. Syftet med rastvärdskapet är att vuxna ska vara synliga på skolgården för de elever som behöver vuxenkontakt, och att lösa ut eventuella konflikter mellan elever som uppstår på rasten så att konflikten inte tas vidare in i klassrummen. Rastvärdskapet innebär också att rastvärdarna hjälper till att aktivera de elever som så önskar i form av att organisera olika lekar och aktiviteter på skolgården. Rektorn noterade att den upplevda otryggheten eleverna sinsemellan

ökade under Covid-19-pandemin då eleverna vistades mindre på skolan och inte lärde känna varandra ordentligt. Som en följd av detta arbetar skolan sedan en tid tillbaka med så kallade "familjegrupper". Syftet med familjegrupperna är att skapa kontakt mellan eleverna över årskurserna så att elever blir trygga med varandra oavsett ålder. I elevintervjuer framkommer att eleverna oavsett årskurs upplever sig trygga på skolan och de berättar att det är lätt att få tag på en vuxen om en annan elev retas eller om bråk uppstår. Rektorn och lärare berättar att personalen på skolan utgår från förhållningssättet att alla elever på skolan är allas elever, vilket rektorn säger innebär att varje vuxen har en skyldighet att ingripa och följa upp eventuella konflikter eller annan otrygghet som uppkommer av elevers beteende eller agerande. Det framgår också av elevintervjuer att det alltid finns en vuxen för eleverna att ta kontakt med samt att lärarna uppmärksammar och tar itu med eventuella konflikter.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i hög utsträckning.

Granskningen visar att rektorn ger lärarna goda förutsättningar för att kvalitetssäkra sin egen bedömning och betygssättning, samt att rektorn följer upp lärarnas kvalitetssäkring. Granskningen visar också att rektorn följer upp omdömen och betyg i syfte att identifiera eventuella avvikelser i bedömning och betygssättning.

Kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn ger lärarna goda förutsättningar för att kvalitetssäkra sin egen bedömning och betygssättning, samt att rektorn följer upp lärarnas arbete med kvalitetssäkring. Av inkommen dokumentation och av intervju med rektorn och lärare framgår att lärarna har goda förutsättningar att kvalitetssäkra omdömen och betyg. Både rektorn och lärare berättar att lärarna arbetar med samedömning och samrättning inom sina respektive arbetslagsträffar och vid APT, samt att alla lärare då deltar. Därutöver finns det schemalagda tillfällen för samedömning av nationella

proven. Sambedomning av nationella prov sker både på skolan och gemensamt med andra skolor i kommunen inom huvudmannens organisation. Rektorn berättar att skolans tvålärarsystem ger lärarna möjligheter till sambedomning i det ordinarie arbetet under läsårets gång, samt att lärarna kontinuerligt arbetar med kvalitetssäkring av omdömen och betyg utifrån flera stadier då lärarna på skolan följer en klass från årskurs 1 till årskurs 6, vilket rektorn menar gör att lärarna ständigt utvecklas i sin bedömningskompetens. Rektorn följer också upp övergången av omdömen till betyg för att säkerställa att en likvärdig och rättvis bedömning bibehålls. Rektorn har observerat samsyn i lärarnas bedömning och betygssättning vid uppföljning av omdömen och betyg, på mitterminskonferenser och genom eget deltagande vid lärarnas sambedomningstillfällen. Lärarna berättar att de använder sig av Skolverkets bedömningsstöd för att kvalitetssäkra sina bedömningar i de ämnen där dessa finns att tillgå. Det framgår också av intervju med rektorn att lärarna och rektorn arbetat med att implementera den nya läroplanen (Lgr 22), och att arbetslagen i detta arbete har studerat och värderat det centrala innehållet mot de nya betygsriterierna med hjälp av Skolverkets material och en processledare utsedd av rektorn.

Diskussion och analys av omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn följer upp omdömen och betyg i syfte att identifiera eventuella avvikelser i bedömning och betygssättning. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att rektorn följer upp omdömen och betyg i syfte att säkerställa en rättvis och likvärdig bedömning och betygssättning, samt att lärarna involveras i detta arbete. Med hjälp av en digital plattform som samlar omdömen och betyg har rektorn goda möjligheter att ta sig an en analys utifrån flera olika parametrar, enligt rektorn. Rektorn följer upp omdömen och betyg för att identifiera eventuella avvikelser eller förändringar i resultat mellan elevgrupper, ämnen, årskurser, i lärarnas bedömning och betygssättning och i jämförelse med andra skolor i kommunen. Rektorn och lärare berättar att de utifrån sina respektive roller gör en analys av omdömen och betyg för att sedan dela med sig av sina analyser sinsemellan. Därefter gör de en gemensam analys för att finna förklaringar till varför bedömning och betygssättningen ser ut som den gör på skolenheten. Sådana analyser genomförs vid mitterminsavstämningar och vid läsårets slut när omdömen och betyg är satta. Rektorn har i nuläget inte identifierat några avvikelser för omdömen och betyg för nämnda parametrar. När det gäller relationen mellan resultat på nationella prov och terminsbetyg för årskurs 6 visar nationell statistik som Skolinspektionen tagit del av att det finns avvikelser i ämnena engelska och matematik över tid. I ämnet engelska finns en stor andel elever som erhållit lägre terminsbetyg i jämförelse med resultat på nationella proven, och i ämnet matematik en stor andel elever som erhållit ett högre terminsbetyg i jämförelse med resultat på nationella proven. Rektorn berättar i intervju att rektorn och lärare

tagit del av den nationella statistiken och de främst observerat avvikelserna avseende ämnet engelska. Rektorn berättar vidare att rektorn och lärarna gemensamt har diskuterat att betygssättningen i ämnet över tid uppvisat en trend av att eleverna erhåller lägre betyg än resultat på nationella proven och att rektorn och lärarna ska göra en djupare analys av detta. Rektorn resonerar bland annat om att vissa delmoment i undervisningen eventuellt behöver ses över i och med att eleverna inte presterar lika väl på motsvarande moment under nationella provet.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet. Skolinspektionen vill i detta sammanhang framhålla vikten av att rektorn i sin analys av relationen mellan resultat på nationella proven och betyg problematiserar både den lägre och högre betygssättningen för gällande ämnen, i syfte att verka för en rättvis och likvärdig betygssättning. Det är av vikt att rektorn i sin analys söker förklaringar till avvikelserna utifrån ett arbete som rektorn och lärarna kan påverka, exempelvis om det rör sig om lärarnas kompetens, lärarnas förutsättningar eller om avvikelserna kan kopplas till andra delar av skolans organisation och utmaningar.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Johansson

Anna Johansson
Beslutsfattare
Signerat av: Anna Johansson

X David Carvajal Winberg

David Carvajal Winberg
Föredragande
Signerat av: David Carvajal Winberg

I handläggningen av ärendet har även utredaren Cecilia Halldén medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- Intervju med rektorn.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte skolenheten den 28 februari och 1 mars 2023. Digitala intervjuer med rektorn hölls den 2 mars och 27 april 2023. Besöket genomfördes av David Carvajal Winberg och Cecilia Halldén.

Näsums skola är en kommunal skolenhet belägen i Näsrum i Bromölla kommun. Skolenheten är en F–6 skola med 131 elever i årskurs 1–6. I granskningen ingår inte skolenhetens förskoleklass. Skolan leds av en rektor som även är rektor på en annan skolenhet i samma kommun.